

PUTUKAD

TÜ LOODUSMUUSEUM
AIVO TAMM

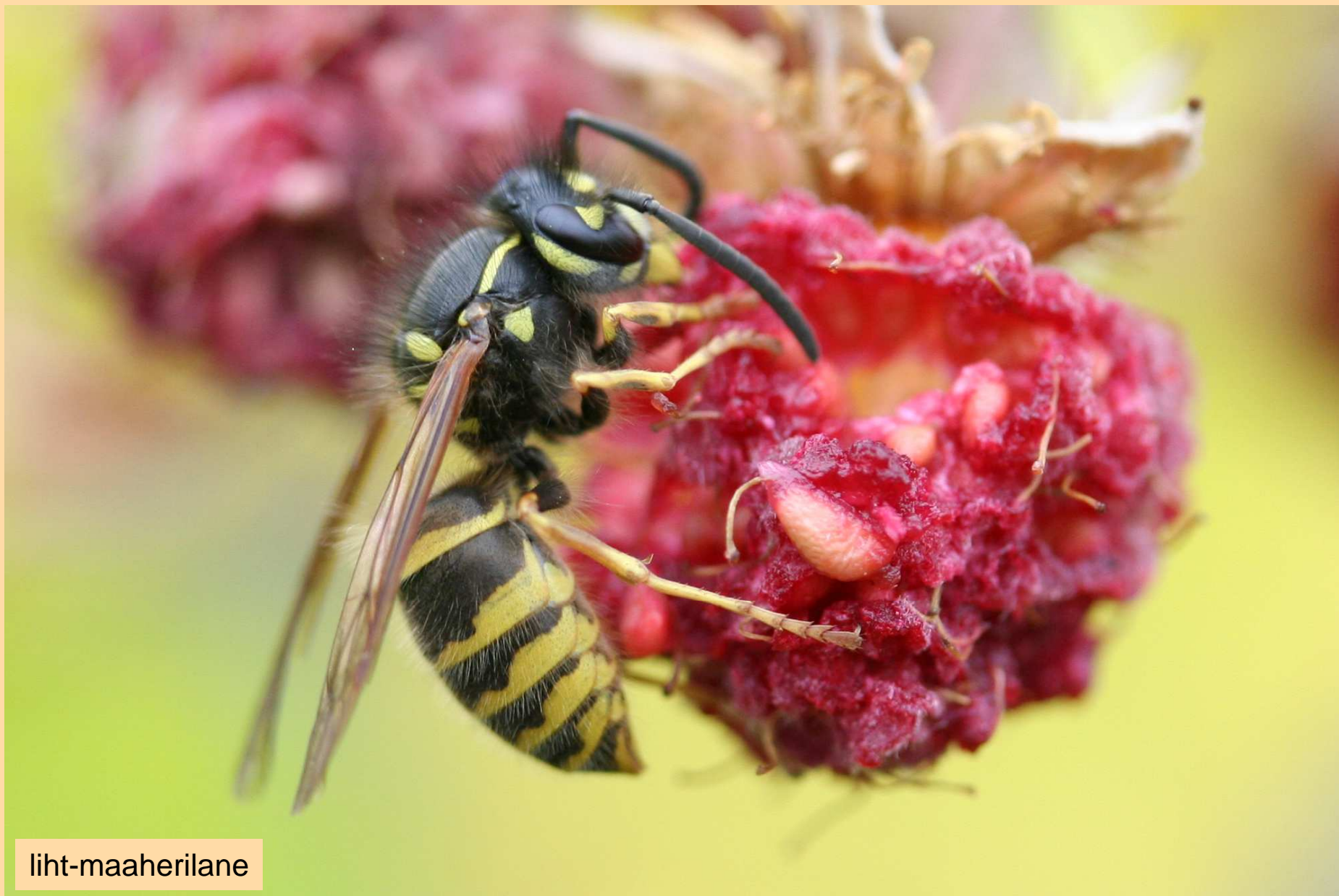

MIDA NÄETE PILDIL?

harilik kiitsaksikk

MIDA NÄETE PILDIL?

liht-maaherilane

MIDA NÄETE PILDIL?

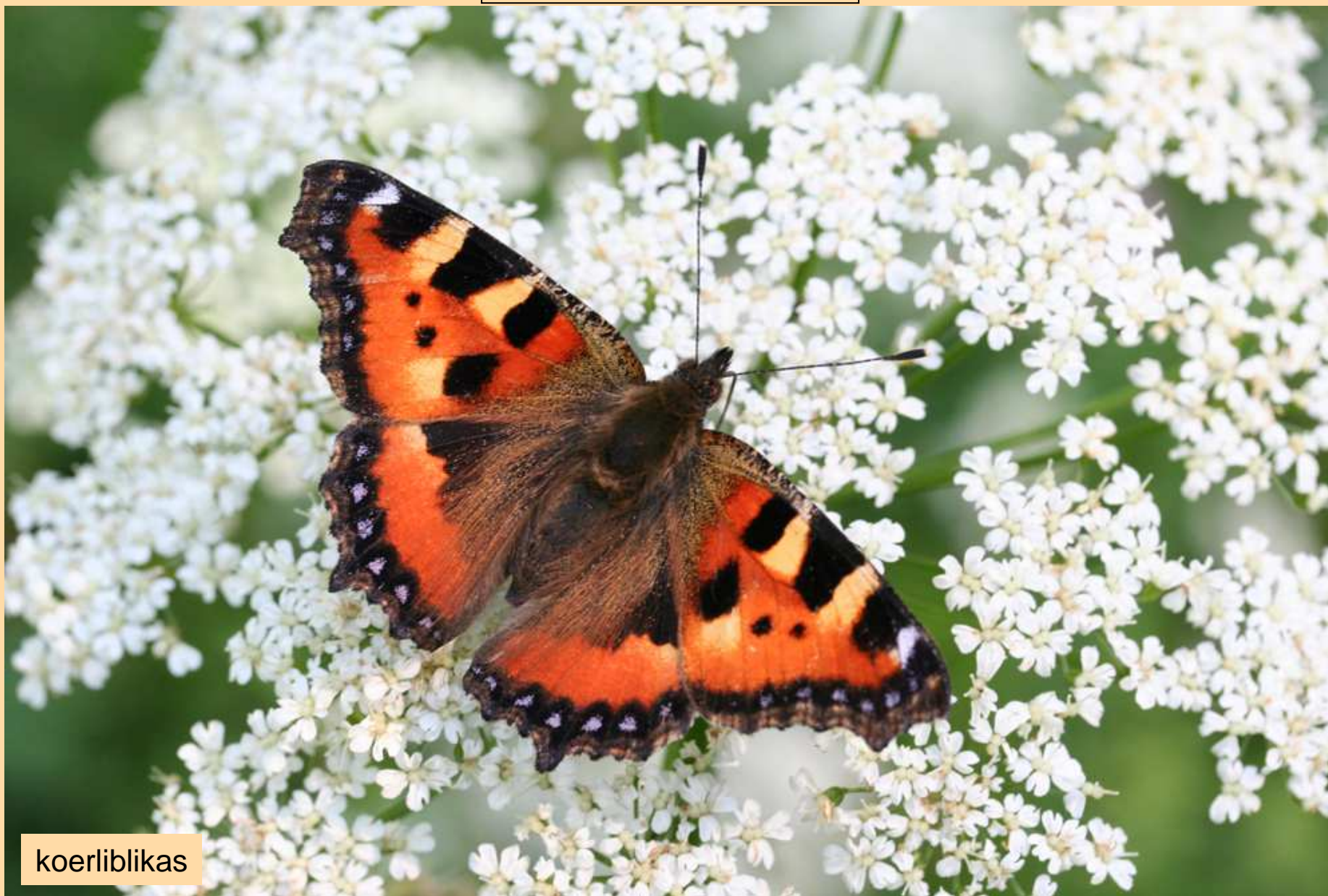
harilik lauluritsikas

MIDA NÄETE PILDIL?

päevakoer

MIDA NÄETE PILDIL?

koerliblikas

ELUPAIGAD

KUS PUTUKAD ELAVAD?

Elupaigad

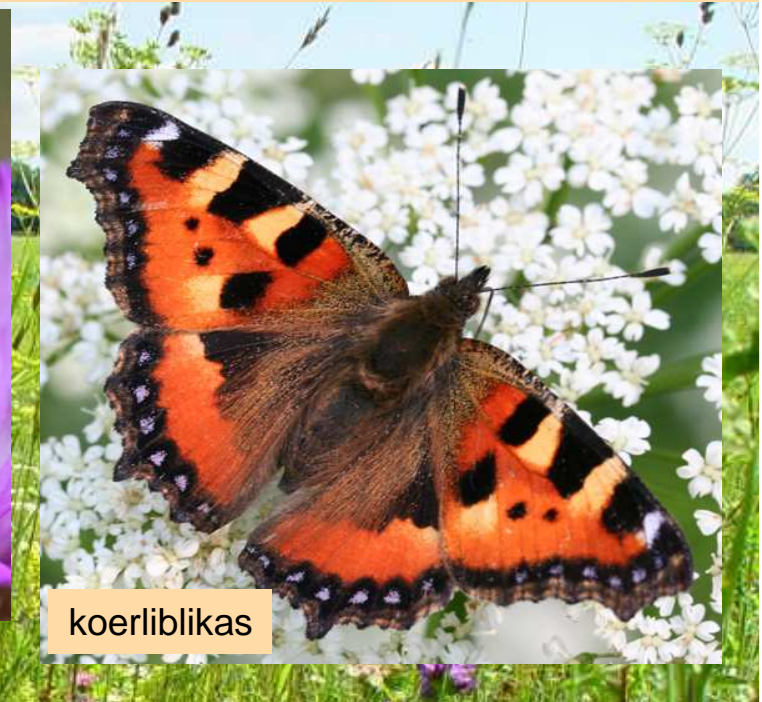
Elupaigad

niit, karjamaa

hallkimalane

koerliblikas

harilik-kiitsaksikk

harilik lauluritsikas

Elupaigad

sirelane

ruske-maaherilane

harilik niidutirts

triiplutikas

niit, karjamaa

Elupaigad

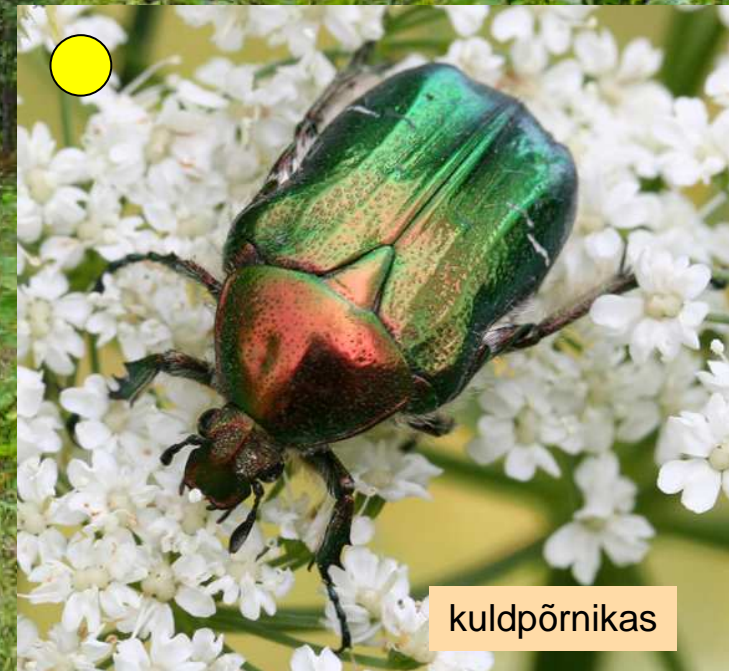
kiilassilm

lihakärbes

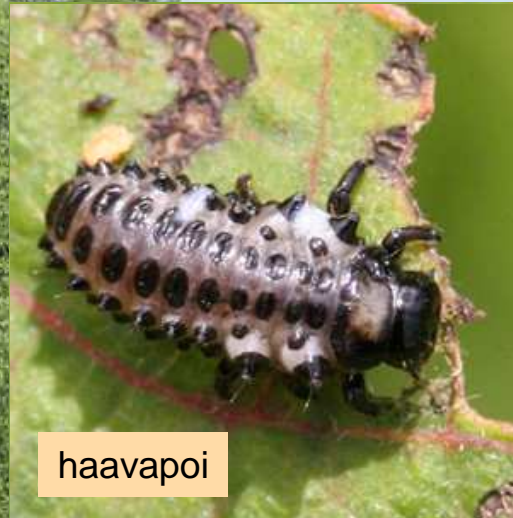
seitsetäpp-lepatriinu

kuldpõrnikas

metsaserv, metsalagendik

Elupaigad

haavapoi

päeva-paabusilm

koonlane

metsaserv, teeäär

raisamatja

Elupaigad

mets

lehevaablane

lepapoi

puidusikk

metsasitikas

Elupaigad

käguvaablane

metsprussakas

raiesmik

lapsuliblikas

okaspuu-koosesikk

Elupaigad

kärbtiib

männikärsakas

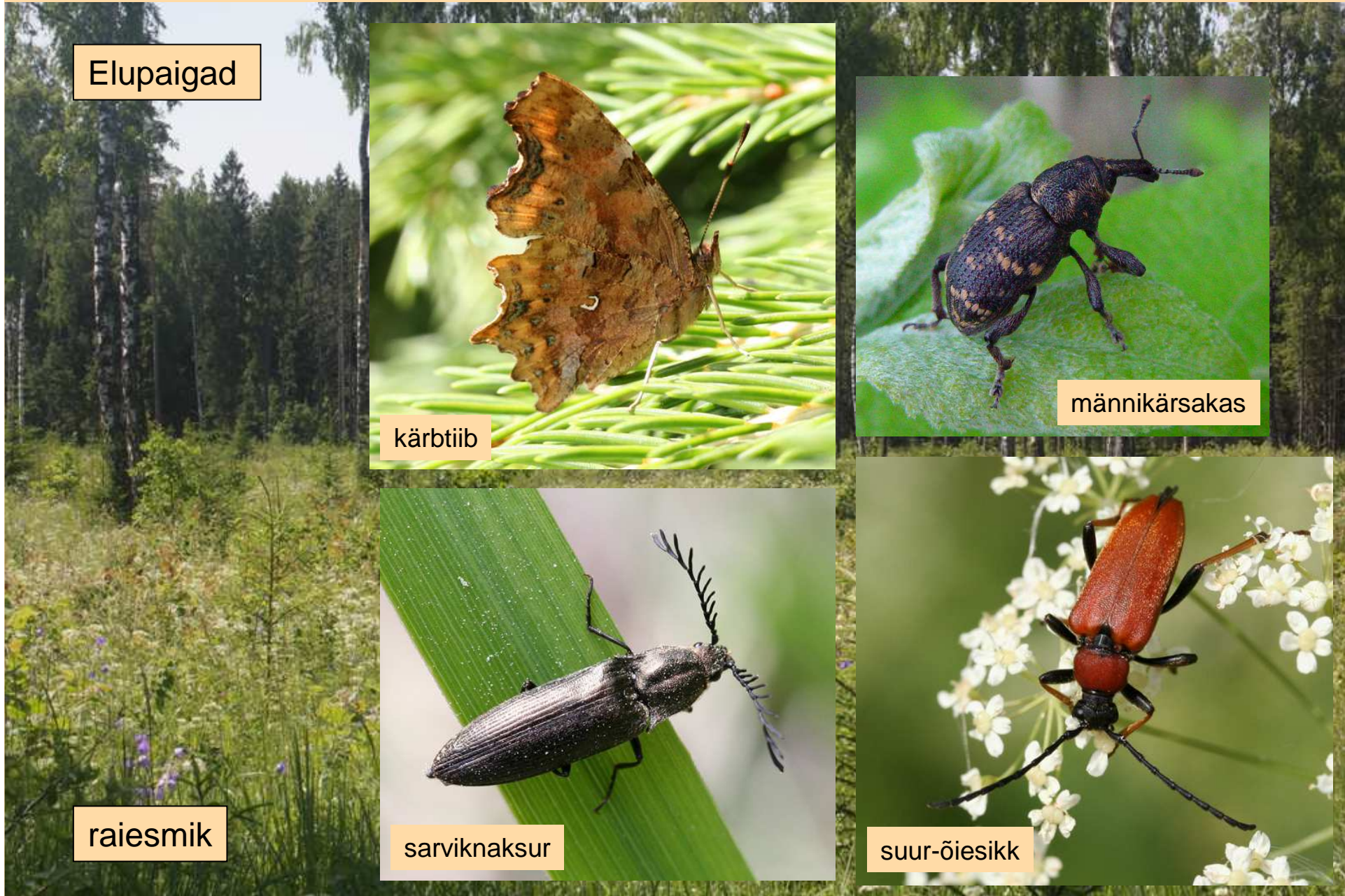

sarviknaksur

suur-õiesikk

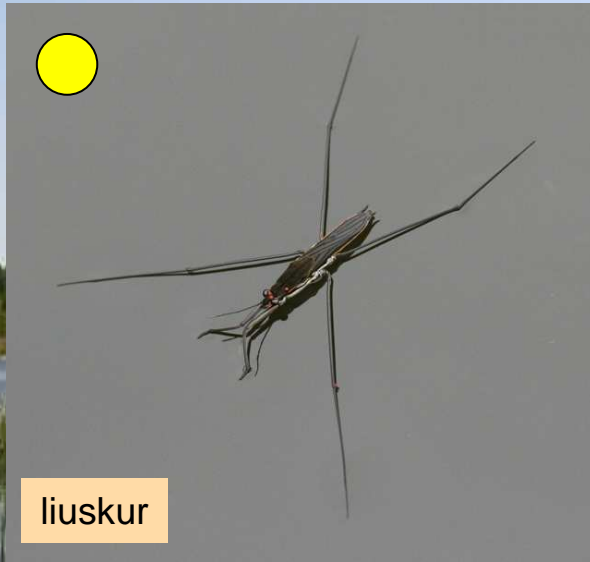
raiesmik

Elupaigad

veekogu - järv

liuskur

harilik vesikiil

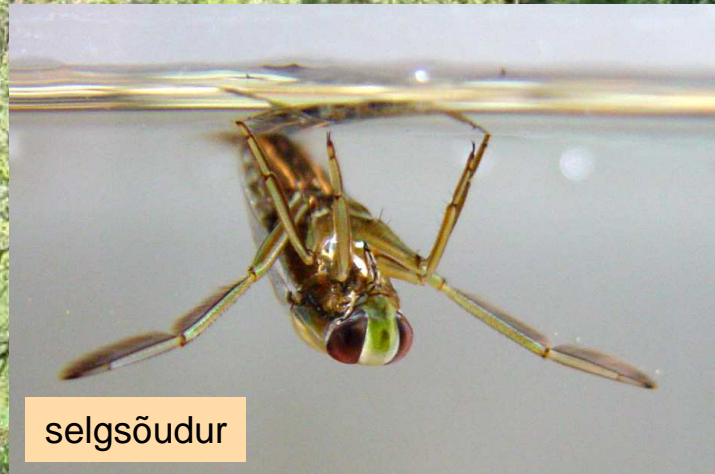
vesihark

kollaserv-ujur

Elupaigad

selgsõudur

ehmestiivaine

veekogu - jõgi

harilik vesineitsik

ühapäevikuline

Elupaigad

õunapuu-õielõikaja

kodumesilane

väike-kapsaliblikas

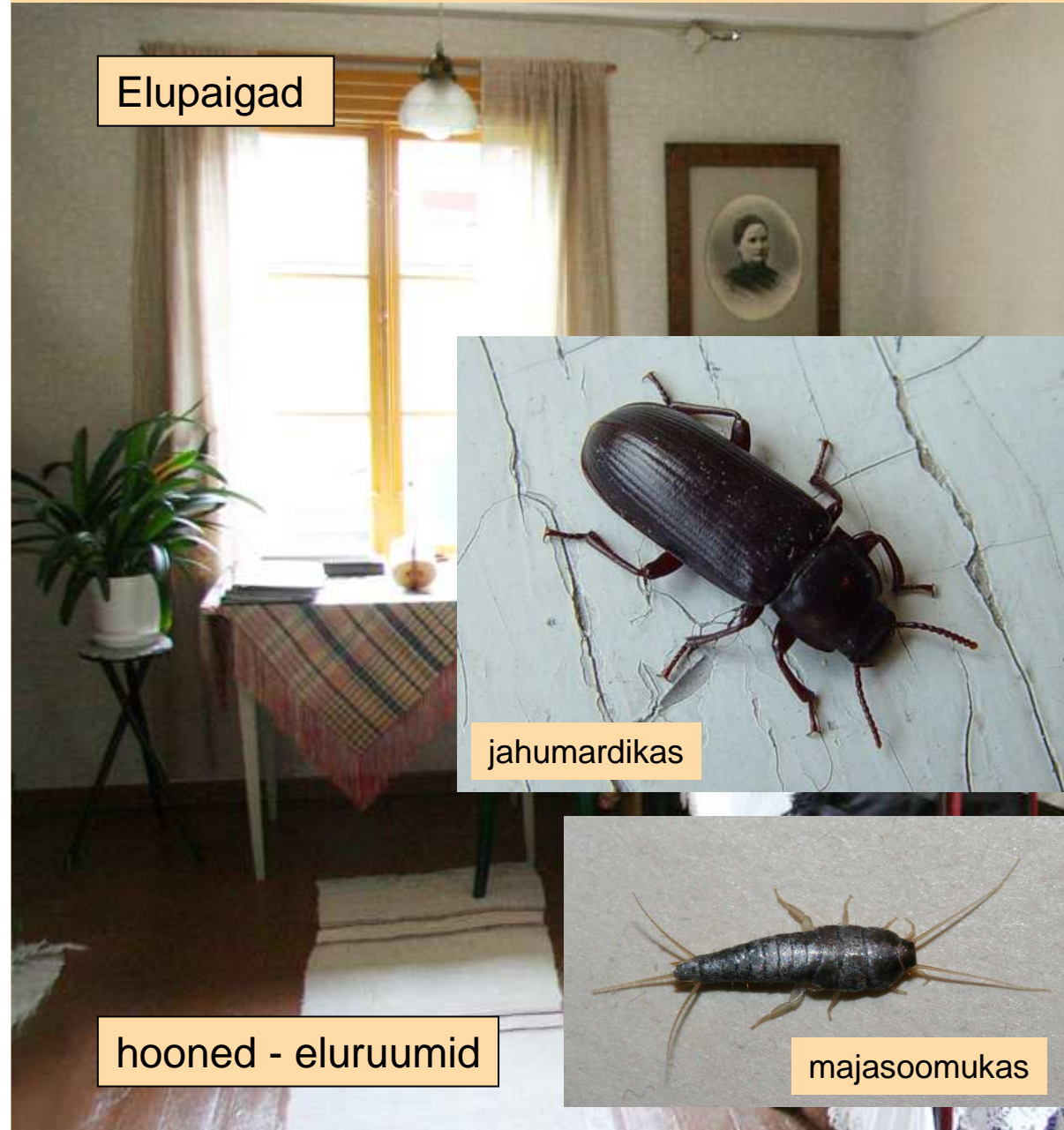

aiajooksik

aed

Elupaigad

hooned - eluruumid

jahumardikas

majasoomukas

toakärbes

majaprussakas

KUIDAS PUTUKAD LIIGUVAD ?

Eluviis

Liikumine

VEEPINNAL
LIUGLEMINE

LENDAMINE

HÜPPAMINE

RONIMINE

liuskurlane

päeva-paabusilm

LENDAMINE

RONIMINE

UJUMINE

KAEVAMINE

LENDAMINE

RONIMINE

kollaserv-ujur

aiajooksik

KAEVAMINE

JOOKSMINE

RONIMINE

RONIMINE

JOOKSMINE

HÜPPAMINE

LENDAMINE

KAEVAMINE

UJUMINE

VEEPINNAL
LIUGLEMINE

Eluviis

Liikumine

LENDAMINE

RONIMINE

viistäpp-lepatriinu

LENDAMINE

RONIMINE

lihakarbes

KAEVAMINE

LENDAMINE

RONIMINE

metsasitikas

LENDAMINE

HÜPPAMINE

RONIMINE

harilik lauluritsikas

RONIMINE

JOOKSMINE

HÜPPAMINE

LENDAMINE

KAEVAMINE

UJUMINE

VEEPINNAL
LIUGLEMINE

KUIDAS JA MILLEST PUTUKAD TOITUVAD?

Eluviis

Toitumine

TAIMEDE VÕRSED

ÕIENEKTAR

TAIMEMAHLAD

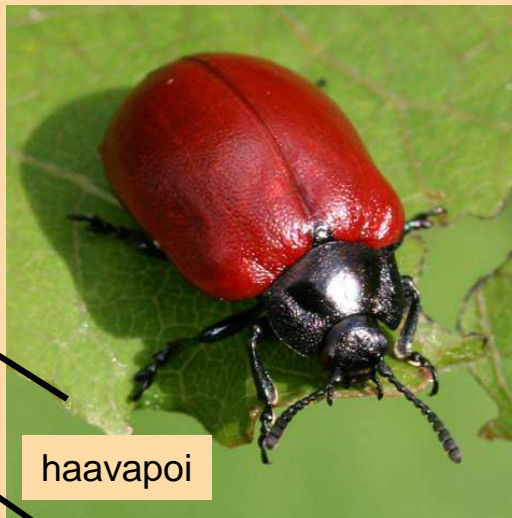
ÕIETOLM

RÖÖVTOIDULINE

LAGUNEVATE TAIMEDE
JA LOOMADE OSAD

LOOMADE VÄLJAHEITED

PARASIIT

haavapoi

lapsuliblikas

vesihark

Eluviis

Toitumine

TAIMEDE VÕRSED

ÕIENEKTAR

TAIMEMAHLAD

ÕIETOLM

RÖÖVTOIDULINE

LAGUNEVATE TAIMEDE
JA LOOMADE OSAD

LOOMADE VÄLJAHEITED

PARASIIT

sirelane - *Helophilus* sp.

harilik vesikiil

metsasitikas

Eluviis

Toitumine

TAIMEDE VÕRSED

ÕIENEKTAR

TAIMEMAHLAD

ÕIETOLM

RÖÖVTOIDULINE

LAGUNEVATE TAIMEDE
JA LOOMADE OSAD

LOOMADE VÄLJAHEITED

PARASIIT

kodumesilane

seitsetäpp-lepatriinu

käguvaablane

Eluviis

Toitumine

TAIMEDE VÕRSED

ÕIENEKTAR

TAIMEMAHLAD

ÕIETOLM

RÖÖVTOIDULINE

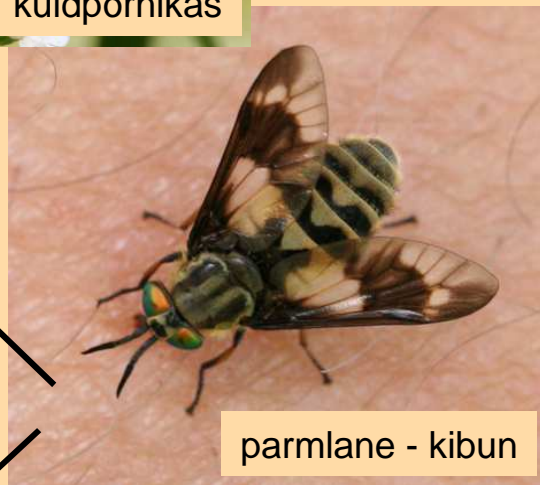
LAGUNEVATE TAIMEDE
JA LOOMADE OSAD

LOOMADE VÄLJAHEITED

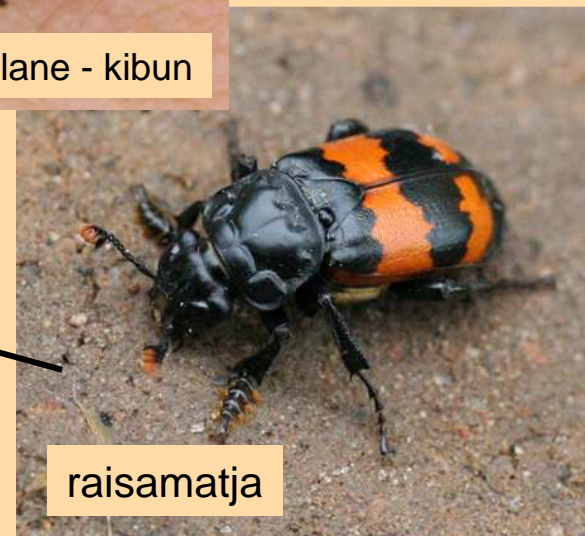
PARASIIT

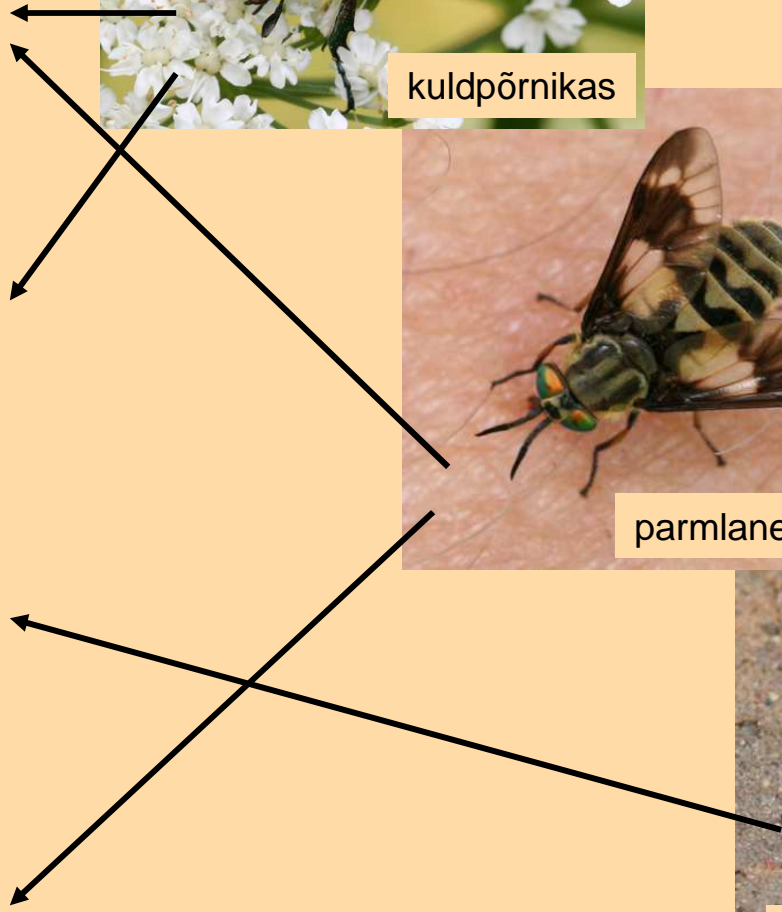
kuldpõrnikas

parmlane - kibun

raisamatja

KUIDAS PUTUKAD ENNAST KAITSEVAD?

Kuidas putukad ennast kaitsevad?

Liikumatuks jäämine

Surnu teesklemine

Kuidas putukad ennast kaitsevad?

Liikumatuks jäämine

Järsk peatumine

pargijooksik

Kuidas putukad ennast kaitsevad?

Varjamine
Varjevärvus

harilik lauluritsikas

kuututlane

Kuidas putukad ennast kaitsevad?

Varjamine

Kaitseks väljaheidete
enda kehale jätmine

kilpmardika vastne

Varjamine

Kaitseks enda poolt eritatud
vedelike sisse peitumine

lepavahtlane

Kuidas putukad ennast kaitsevad?

Põgenemine
Ära lendamine

kärbtiib

Põgenemine
Minema jooksmine

kirju-ketasjooksik

Kuidas putukad ennast kaitsevad?

Põgenemine

Minema hüppamine

harilik niidutirts

Põgenemine

Maha kukutamine

lepapoi

Kuidas putukad ennast kaitsevad?

Ähvardamine

Mürgise vedeliku eritamine

haavapoi

Ähvardamine

Keha üles tõstmine

Enda suuremaks tegemine

Keha ähvardavalt liigutamine

lehevaablase ebaröövikud

Kuidas putukad ennast kaitsevad?

Hoiatamine

Hoiatusvärvus

seitsetäpp-lepatriinu

Petmine

Mürgiste putukate
värvuse jäljendamine
Mimikri

harilik kiitsaksikk

Kuidas putukad ennast kaitsevad?

Petmine

Ähvardavad poosid

Erk värvus

päevakoer

Hammustamine

Tugevate lõugadega putukad

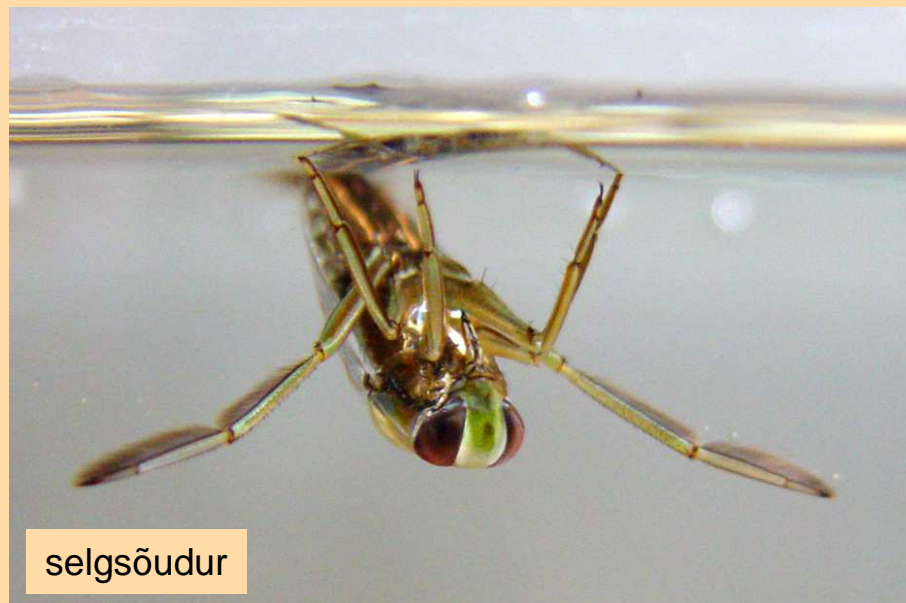
aiajooksik

Kuidas putukad ennast kaitsevad?

Nõelamine
Mürgiastlaga

Nõelamine
Pistmissuistega

Putukate kehaehituse tunnused

Putukate kehaehituse tunnused

tundlad

eestiivad

tagatiivad

eeselg

tundlad

eestiivad

tagatiivad

Kehakuju

Kitsas
Peenike
Pikk

sadulliidrik

Suur
Jässakas
Paks
Ümar
Ovaalne

metsasitikas

Värvus

Tume
Ühevärviline
Must

metsasitikas

Läikiv
Erk
Mitmevärviline

vikerpoi

Muster

õnnetriinu

harilik kiitsaksikk

päeva-paabusilm

Täpiline
Kirju
Triibuline
Laiguline

Tiivad

Õhukesed
Läbipaistmatud
Soomustega
Värvilised
Kirjud

koerliblikas

Õhukesed
Läbipaistvad
Tiivasooned hästi näha

kiilassilm

Paksud
Tugevad
Kattetiivad
Punased

haavapoi

Jalad

Peenikesed
Pikad

kirisarv-õiesikk

Laiad
Ogadega

kuldpõrnikas

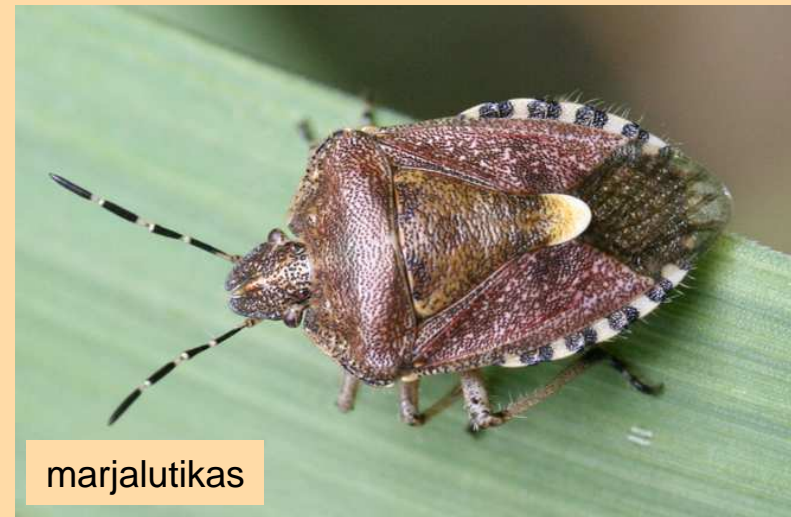
Silmad

Suured

sirelane - *Helophilus* sp.

Väikesed

marjalutikas

Tundlad

Lehvikutaolised
Nupuga

metsasitikas

Pikad
Saagjad

vikerpoi

Lühikesed
Peenikesed

sadulliidrik

Iseloomustage välisehitust

liht-maaherilane

Kehakuju

Värvus

Muster

Silmad

Jalad

Tiivad

Tundlad

Iseloomustage välisehitust

parmlane - kibun

Kehakuju

Värvus

Muster

Silmad

Jalad

Tiivad

Tundlad

Iseloomustage välisehitust

Kehakuju

Värvus

Muster

Silmad

Jalad

Tiivad

Tundlad

harilik lauluritsikas

Iseloomustage välisehitust

muskussikk

Kehakuju

Värvus

Muster

Silmad

Jalad

Tiivad

Tundlad

Iseloomustage välisehitust

koerliblikas

Kehakuju

Värvus

Muster

Silmad

Jalad

Tiivad

Tundlad

Iseloomustage välisehitust

lehevaablane

Kehakuju

Värvus

Muster

Silmad

Jalad

Tiivad

Tundlad

lehevaablane

koerliblikas

muskussikk

harilik lauluritsikas

liht-maaherilane

parmlane - kibun

VÖRDLE KAHTE PUTUKAT

VÕRDLE KAHE PUTUKAT

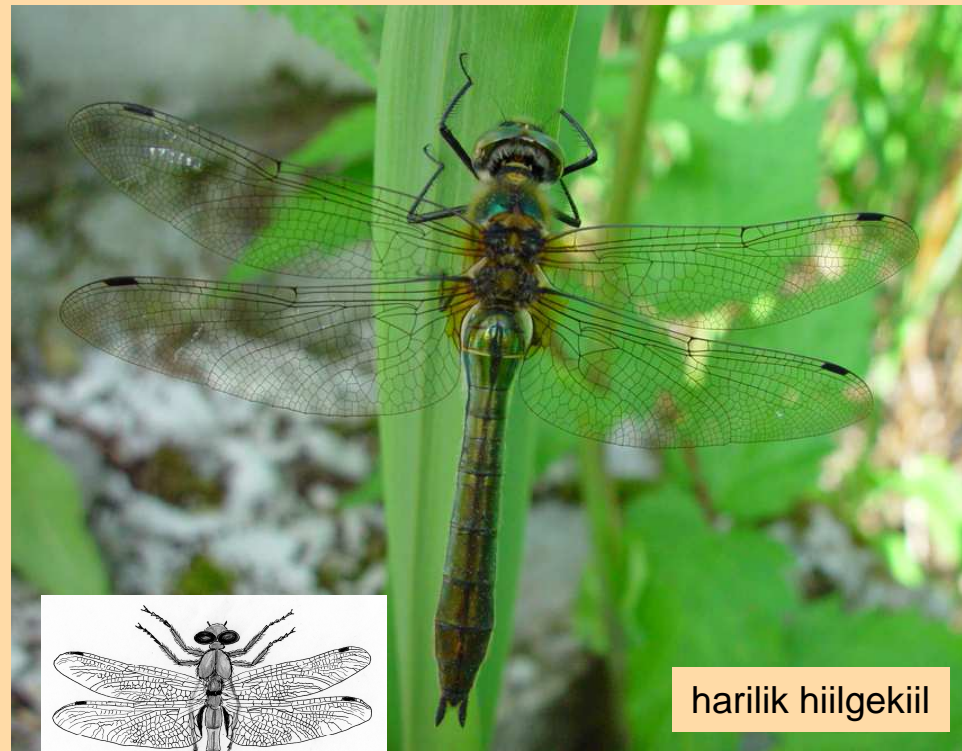
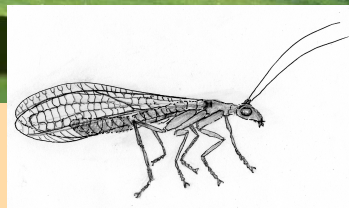
Mille poolest erinevad?

Mille poolest sarnanevad?

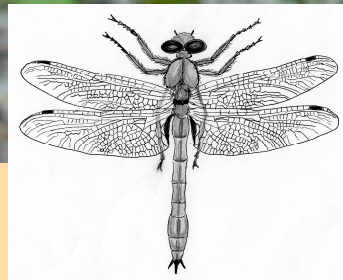
Tööleht !

kiilassilm

harilik hiilgekiil

VÖRDLE KAHE PUTUKAT

Mille poolest erinevad?

Mille poolest sarnanevad?

VÕRDLE KAHTA PUTUKAT

Mille poolest erinevad?

Mille poolest sarnanevad?

VÖRDLE KAHE PUTUKAT

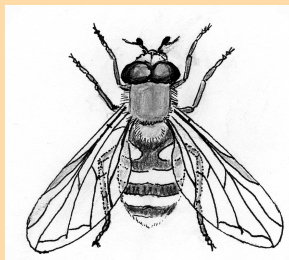
Mille poolest erinevad?

Mille poolest sarnanevad?

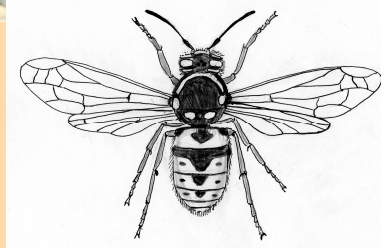
Tööleht !

sirelane - *Helophilus* sp.

ruske-maaherilane

VÕRDLE KAhte PUTUKAT

Mille poolest erinevad?

kirisarv-õiesikk

Mille poolest sarnanevad?

harilik kiitsaksikk

VÖRDLE KAHE PUTUKAT

Mille poolest erinevad?

Mille poolest sarnanevad?

triiplutikas

marjalutikas

VÕRDLE KAHTA PUTUKAT

Mille poolest erinevad?

Mille poolest sarnanevad?

VÕRDLE KAHE PUTUKAT

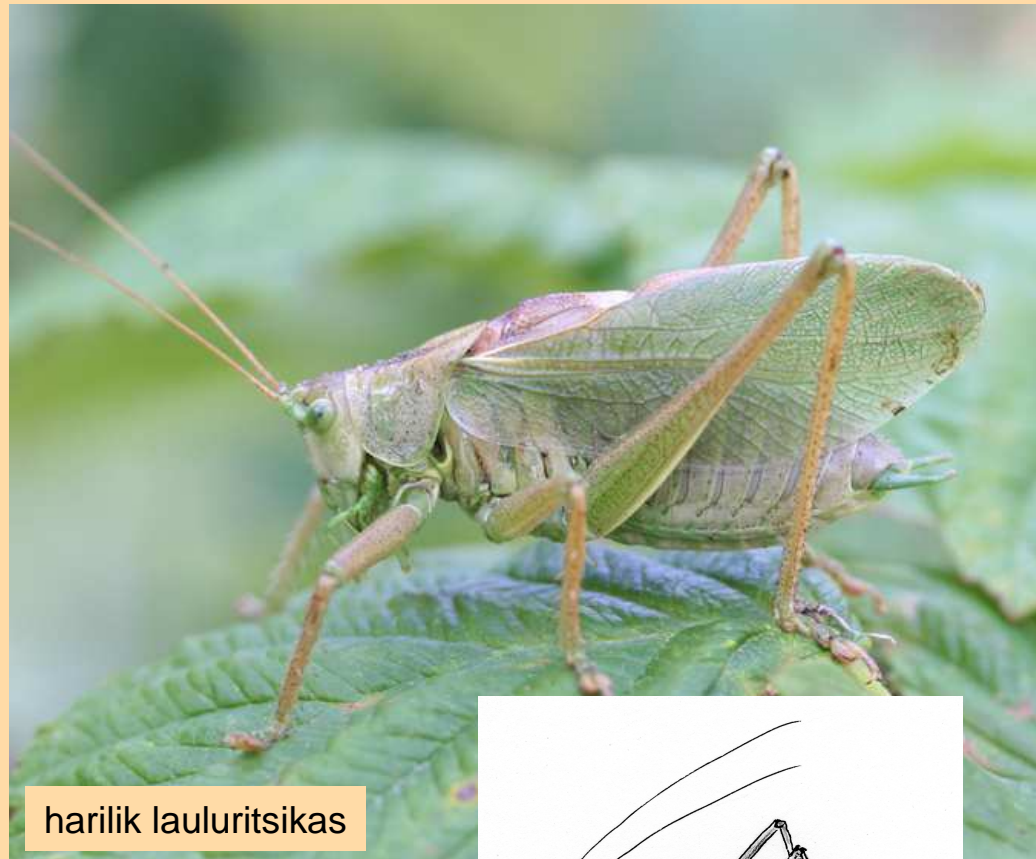
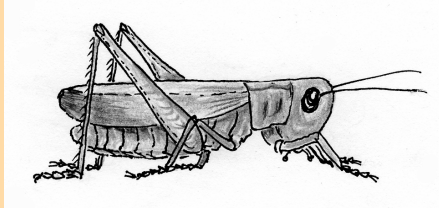
Mille poolest erinevad?

Mille poolest sarnanevad?

Tööleht !

harilik niidutirts

harilik lauluritsikas

VÕRDLE KAHTE PUTUKAT

Mille poolest erinevad?

Mille poolest sarnanevad?

VÕRDLE KAHTE PUTUKAT

Mille poolest erinevad?

Mille poolest sarnanevad?

KES ON?

KES ON?

haavapoi

KES ON?

koerliblikas

KES ON?

sirelane

KES ON?

triplutikas

KES ON?

parmlane - kibun

KES ON?

harilik lauluritsikas

KES ON?

vesihark

KES ON?

päeva-paabusilm

KES ON?

seitsetäpp-lepatriinu

KES ON?

liht-maaherilane

KES ON?

koonlane

KES ON?

lepapoi

KES ON?

kiilassilm

KES ON?

metsasitikas

KES ON?

kuldpõrnikas

KES ON?

metsprussakas

KES ON?

selgsöundur

KES ON?

käguvaablane

KES ON?

liuskur

KES ON?

majapruusakas

KES ON?

väike-kapsaliblikas

KES ON?

aiajooksik

KES ON?

lapsuliblikas

KES ON?

harilik vesineitsik

KES ON?

harilik niidutirts

KES ON?

majasoomukas

KES ON?

vikerpoi

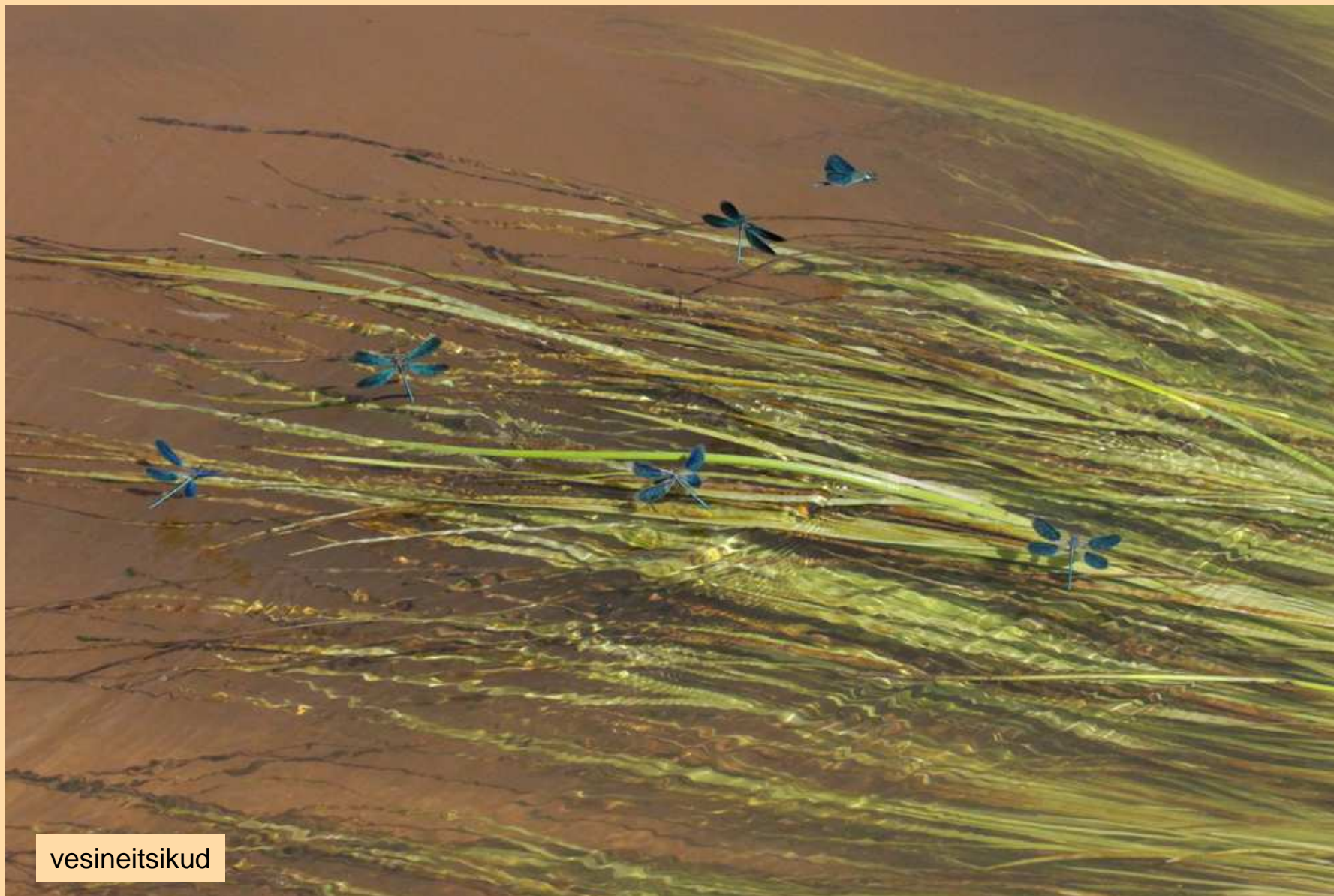
KES ON?

harilik kiitsaksikk

KES ON?

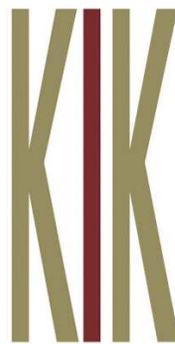

vesineitsikud

TARTU ÜLIKOOL
LOODUSMUUSEUM

TÜ LOODUSMUUSEUM
AIVO TAMM

KESKKONNAINVESTEERINGUTE
KESKUS

